

A Szociális Szakmai Szövetség észrevételei

az Új Magyarország Fejlesztési Terv operatív programjainak 2007-2008 közötti időszakra vonatkozó akcióterveiben foglaltakhoz
– különös tekintettel a szociális intézményekkel és szolgáltatásokkal kapcsolatos fejlesztésekre

- 1) Korábban már a Társadalmi Megújulás Operatív Program társadalmi egyeztetésekor jeleztük, hogy nem látjuk a tervezési dokumentumban a szociális szolgáltatások fejlesztésére vonatkozó átgondolt és átfogó koncepció, valamint az ehhez rendelt források jeleit. Ez a hiányosság – nem meg lepő módon – „csorgott” tovább mind a TAMOP-hoz kapcsolódó, mind pedig az egyéb – a szociális területet érintő – akciótervekbe.
- 2) Mind a humán erőforrás, mind pedig az infrastruktúra fejlesztések területén megjelennek a szociális és a foglalkoztatási rendszer integrálásához kapcsolódó szükségletek, illetve a tervezett források. Alapvető problémának látjuk azonban, hogy a források azonban kizárólag a foglalkoztatási intézményrendszer és szolgáltatások fejlesztéséhez kapcsolódnak (lásd: TÁM OP 1.3.1. 8,850 mrd, TI OP 3.2.1. 1,608 mrd, KMO OP 4.1.2. 0,944 mrd forint). Az integráció szociális „lábának” fejlesztési forrásaival a tervezők nem számolnak. Szükségesnek látjuk források átcsoportosítását az integrált szociális és foglalkoztatási intézményrendszer kialakításához szükséges humán erőforrás és infrastruktúra fejlesztések megvalósítására a szociális szolgáltatások területén. A szükséges tevékenységek: a családsegítő szolgálatok beilleszkedést támogató szolgáltatásához szükséges humán erőforrás fejlesztés és létszámbővítés, valamint infrastruktúra fejlesztések stb.
- 3) Az előző téma nyomvonalán továbbhaladva: a projekt kiválasztási szempontok között igen problematikusnak tartunk bizonyos megállapításokat, így például a TAMOP 5. prioritás 5.5.1. konstrukció (Alacsony foglalkoztatási eséllyel rendelkezők képessé tevő és önálló életvitelt elősegítő programjai) kapcsán feltételként megjelenő „menedzsmen és szakmai kapacitások”-at. A szociális szervezetek általában kapacitáshiányokkal küzdenek. A jelenlegi tapasztalatok azt mutatják, hogy az e program előképének tekinthető „beilleszkedést segítő” szolgáltatásoknál a segítő/igénybevevő arány meghaladja azt a létszámot, amely mellett még bármiféle képességtevérről beszélni lehetne, és a módszertan kidolgozása ezen nem sokat segít.
- 4) Fontosnak tartjuk megjegyezni, hogy míg a különböző regionális operatív programok akcióterveiben meg is jelennek források a szociális szolgáltatások infrastrukturális fejlesztésére (új intézmények létrehozására), addig a szakember létszám növelését biztosító forrásokat nem találjuk. Szükségesnek látjuk annak biztosítását, hogy a források ne csak a meglévő szakemberek képzésére, továbbképzésére, hanem a szakember létszám bővítésére is rendelkezésre álljanak.

- 5) Fontosnak tartjuk megjegyezni, hogy a TAMOP 5. prioritása alatt egyáltalán nem jelennek meg, a más ágazatokat (egészségügy, oktatás) is érintő szociális szolgáltatások, így a kórházi, illetve az iskolai szociális munka sem. Lényegében ezen a szolgáltatások kapcsán ugyanaz elmondható, mint általában szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatásokról: teljesen hiányzik a létszám bővítési szükséglet el/felismerése és a források tervezése. A tervezők nem foglalkoznak az ezen színtereken folyó személyes szolgáltatások hiányának vagy a szolgáltatások elégtelenségeinek következményeivel. Miközben mára már bebizonyosodott, hogy az iskolai gyermekvédelem a jelenlegi feltételek mellett alkalmatlan a helyben segítség és jelzés funkcióira, mint ahogy az is, hogy a hatékony gyógyításhoz és gyógyuláshoz a szociális szolgáltatás komponensére is szükség van.
- 6) Átgondolandónak tartjuk a TAMOP 5.6.3. sorszámú 6,073 mrd forinttal szereplő házi segítségnyújtás fejlesztése konstrukciót. Az akciótervben leírtak szerint a konstrukció a jelenleg ápolási díjban részesülők rész munkaidős foglalkoztatásán keresztül kívánja fejleszteni a házi segítségnyújtás szolgáltatást. Véleményünk szerint – tekintettel a tevékenységgel kapcsolatos tapasztalatok hiányára – a program megindítását megelőzően szükséges a részletes módszertan kidolgozása. Fontosnak tartjuk hangsúlyozni, hogy csak a megfelelő képzésben való részvételt követően lehet megkezdeni az ápolási díjban részesülők foglalkoztatását, ennek hiánya a házi segítségnyújtás szakszerűségének elvárásait áthatja alá. Emellett végig kellene gondolni, hogy akit a lakásba enged az idős ember, azzal szemben szakmai, etikai és jogi garanciákat kell vállalnia az őt alkalmazó szervezetnek. Javasoljuk a konstrukcióba beemelni a módszertan kidolgozását támogatható – és a további elemek megvalósításának feltételeként szereplő – tevékenységként. Szükségesnek látjuk megjegyezni, hogy a konstrukció tartalmában sokkal inkább kapcsolódik a foglalkoztatás bővítése témához, mint a szociális szolgáltatások fejlesztéséhez.
- 7) A különböző régiók operatív programjaihoz kapcsolódó akcióterveket áttekintve megállapítható, hogy nehezen indokolható mértékű különbségek találhatók az egyes régiók által a szociális szolgáltatások fejlesztésére szánt források között. A legmagasabb összeggel 6,186 mrd forinttal a Dél-Alföldi, míg a legalacsonyabb összeggel 1,551 mrd forinttal a Közép-Dunántúli Régió tervez. Természetesen nem kérdéses, hogy jelentős különbségek tapasztalhatók egyrészt a különböző régiók számára hozzáférhető források nagyságában, másrészt az egyes régiók társadalmi-gazdasági problémáinak mértékében. Javasoljuk, hogy azon régiók javára, ahol egyértelműen a hátrányos településszerkezetből vagy egyéb speciális problémából fakadó fejlesztési szükségletek következtében korlátozottak a szociális szolgáltatások bővítésére fordítható források, a TI OP 3.5.1. soron szereplő Innovatív, integrált térségi szolgáltatások létesítése konstrukcióra tervezett források átcsoportosítása történjen meg.
- 8) Az Államreform OP-hoz kapcsolódó 3.1.7.-es Kistérségi Társulások Feladatellátásának Támogatás konstrukcióhoz rendelt 3,22 mrd forintot a szükségesnél lényegesen alacsonyabbnak tartjuk. A támogatási konstrukció a megfogalmazott célértéke szerint a 2007-2008-as időszakban a 165 db. kistérségi társulás 35%-át kívánja elérni (ez összesen 57

kistérségi társulást jelent). Átlagosan tehát mintegy 65 millió forint jut egy-egy kistérségre. Véleményünk szerint ez az összeg a kistérségi társulások menedzsment és dologi költségeinek fedezésére lesz elégséges, holott az ellátandó feladatok, így a társulásban nyújtott szociális szolgáltatások minőségének fejlesztéséhez szükséges módszertani és egyéb feladatok is jelentős többletforrásokat igényelnének.

- 9) A TAMOP 5.4.3. konstrukció (Integrált helyi programok a gyermekszegénység csökkentésében) keretében támogatható tevékenységek körében a családterápia elterjesztése helyett vagy mellett szükségesnek tartjuk az intenzív családmegtartó szolgáltatások modellkísérletének kialakítását, és finanszírozását.

A szegénységben élő családok számára ugyanis inkább védelmet nyújtanak az intenzív, családon belüli, együttes cselekvésekre és részvételre épülő családmegtartó szolgáltatások, mint az inkább középosztály kultúrájához illeszkedő családterápiás szolgáltatások. Ez a tevékenység kapcsolható az 5.4.5. (Gyermekek és fiatalok integrációs programjai) konstrukcióhoz, valamint az 5.9.1. a társadalmi kohézió növelése a biztonság megerősítése intézkedéshez is.

- 10) A TAMOP 5.6.1. konstrukció (A szociális szolgáltatások modernizációja...) alatt javasoljuk egyenrangú hangsúllyal megjelentetni a kutatások, felmérések, nagymintás felvételek és mikro-kutatások kapcsán a hátrányos helyzetű csoportokra irányuló kutatások mellett a szociális szolgáltatásokra irányuló kutatásokat. Meggyőződésünk, hogy a szociális szakma fejlesztése nem oldható meg a gyakorlat kutatása nélkül!

Budapest, 2007. június 11.

Márton Izabella sk.
ügyvezető igazgató
a Szociális Szakmai Szövetség
elnökségének megbízásából